

Plymouth Pa. 31 Rugsjucio.

„Tėvynės Sargas“ num. 6 ir 7 raszo, kad Vilniuje esą 17,000 lietuvių o nei vienoje bažnyčioje negirdi jie savo kalboje pamokslų. Nedyvaj, nes mūsų kuningų mieriu yra plautinti lenkystę o ne Dievo garbę. Raszo, kad gen-gub. Trockis nežadąs užtvirtinti jokio lenko ant seminarijos rektorius o tik lietuvi ir atmetęs kun. Kliuczinskį ir Asztrių Vartų bažnyčios kleboną Prankeviečių, didelius pra-gobėlius. — Gegužės 4 dieną buvę klierikų egzaminai ant-rojo ir ketvirtojo kurso. Ant egzaminų pažadėjo ateiti ir gen-gub. Trockis. Vyskupas Zvierovicz norėdamas įtikti Trockiui, paliepė klierikams Trockį pasveikinti „aiszkliai, balsingai ir retai“: „Zdravst-vuite, vasze visoko prevoscho-ditielstvo“!! Klierikai nenorėję klausyti bet kad rektorius supykęs už nepaklusnumą, pasveikinę kaip vyskupas norėjo, karciviszka, kas Trockui labai patikę... Mums lietuviams vis nelaimės kur mes nebūtumėm. Raginame žmones nepasidūti maskoliams, laikytis savo kalbos ir tikėjimo, o mūsų vadovai varu mus kemsza į maskolių nasrus, naikina mūsų kalbą. Matomai vyskupas Zvierovicz kaipo buvęsis Žilinskas nori įsitiecti į valdžios malonę ir pasipushti orderiaie „už isztikimumą“. Kada mūsų žmonės susipras ir nustos maitinę savo iszdūtojus maskoliams. Jei žmonės patys nesirupins apie savo visokių reikalus ir vis atsidės ant duszių vadovų kaip iki sziolei, tai pasijus beganydami duszias, kad pražudė kuną. Laiskas susiprasti.

Jau senai po žmonės valkiojasi apgarsinimai su gatavais kopertais dėl pasiuntimo pinigų ant sąszlavos „Mokslai Maiziesziaus“ kuri kasztūja nū

3 iki 5 dolerių. Daugelis lengvatikių ir pasiuntė anam po penkinę ir gavę tąją sąszlavą ugnia spjauja ant prigaviko. Iszleistojas sakosi, kad neprigausęs taip kaip Mockus prigavo, nes anas paėmęs po \$25 nei atsakymo nedavė, o szitas jau mat geresnis, už \$5,00 tiktai, prisiunczia nū 35 laksztų sąszlavą nei menkiausios vertės neturinczia. Mes persergstime visus gerus lietuvius, kad nei vienas nepirktu tosios sąszlavos idant nesigailētu \$5,00 taip, kaip kiti lengvatikiai jau gailisi. Už tūs pinigų geriaus nusipirkite pamokinanczių knygelių, kurias skaitydami apsiszviešite.

Mūsų kuningai galētu žmones persergėti isz sakyklų, kad po bausme-negavimo iszriszimo, niekas nepirktu tosios sąszlavos ir nedarytu tų paikysezių, kurios toje sąszlavoje parodytos. Nelaimė ir gėdumums, kad randasi tokių begėdzių apgavikų mūsų tamsių žmonelių.

Paszalpai užsiarnavusiu mūsų rasztininko, paaukavo:

J. Ražukas isz East St. Louis, Ill. — 30

J. Gaubis isz Shrewsbury, N. J. — 25

Elzbieta Gaubienė „ — 25

„Vienybės“ redakcija priima ir tolesnes aukas.

Isz Prusu Lietuvos.

Rugsjucio 10 dieną, pietų laike, isz nežinių slaptai policija suaresztavojo Dr. W. Brūžį isz Tilzės ir iszvežė į Allenberg'o beprotnamį. Szitajį darbą vokiezių valdžia jau antru kartu atkartoja su Dr. Brūžiu. Matote Dr. Br. yra didi mokslus žmogus ir tautietis-lietuvis. Jo vardas yra veik visiems lietuviams pažįstamas. Vokiezių valdžia bijodama, kad toksai žmogus nestotu vadu tautiecių, iszgabeno jį į beprotnamį, nes pagal jos manymą yra tie visi

beprocziai, kurie nepužia į jos dudą. Maskolių valdžia gabena lietuvius į Siberiją o Vokietijos į beprotnamius, nes ji neturi szaltos Siberijos. Prusų Lietuvos pirmūliai visi gali tikėtis, kad pateks į beprotnamį. — Kur trumpa, ten ir truksta.

Kaip visiems zinoma, ant Dr. Brūžio adreso iki sziolei buvo siuncziami pinigai ir gromatos visokios dėl „Varpo“ ir „Ukininko“ redakcijos. Dabar valdžia ant jo adreso pareinanczius pinigus ir gromatas paima į savo nagus, kuriūs reik skaityti už pražuvusius. Dėlto niekas tegul nesiuunczia pinigų nei gromatų ant Dr. Brūžio adreso, o tiktai ant szitokio:

Jurgis Lapinas

Tilsit Ostpr.

— Germany.

Nū Redakcijos. Tegul Prusų lietuvi neapleidžia Dr. Brūžio ir padarę peticiją pareikalauja kūveikiausio paleidimo ir protestūja priesz tokį budeliszką valdžios pasielgimą. Už tai visų lietuvių į beprotnamį nenugabens.

Isz Lietuvos.

Kalvarija (Suv-gub.) Kas jūkiasi tegul sav jūkiasi, o mąnė kas, nė ką! Žmonės sako, kad esą, negražu. Bet kaip gali buti negražu! Kad asz bucziau žmogų užmuszęs, arba ką ant kelio apiplėsęs, kad už tai būtų mane uždarę kalinyje, tai tiesa, kad būtų negražu. Bet dabar, apspito žandarų gauja kaip szunų, iszvertė, iszdraskė, iszvūstinėjo visas pakampes, visas palėpes ir bevūstinėdami rado kalendorių lietuviszką mano skaitytą ir už tai pagriebę mane, kaip velniai dvasę žmogaus, nugabeno ir įmetė kaliny-n; už tai jauceziūsi neprasi-kaltę esąs nors turiu kentėti. Asz tame nematau jokios gėdos, tiktai gražų pamokihimą.

Jau daugiau tokis kvailas nebusiu, o savo mielą kalendorių kaip skaicziau taip ir skaitysiu! Dabar galės jau atvykti deszimts kartu didesnė gauja žandarų, o mano kalendoriaus neras.... Gana to tuszczio klegėsio; kaip sakiau isz pradzių, kas jūksis tegul sav jūkiasi isz mano kalėjimo, o asz atkalėjęs ir isz to prakiekto kalinio iszėjęs papasakosiu, kas ten gero girdėti. Žodis „gero“, man iszsprudo tiktai isz papratimo. Ba ką tu zinogau iszgirsi gero kalėjime o da gi Kalvarijos, — ten, kur visa jos prieziura, virszininkai ir sargai sulenkėję lietuvi, pavirtę į lenkomanus, kurie lietuvių nekenczia lyg žmonės szunų bažnyčioje. Jie tai persekioja mus kiek tikt įmano ir užlaikymą dūda kūblogiausia. Jeigu žmogus neturėtumei kiszeniuje isztekliaus, arba kuriam netoli namiszkliai, kad tiejie nedadātu ką isz namų, tai nubadėti reikėtu. Ne isz „gero“ Stebuliszkių Matulaitukas, studentas, įkisztas pernai į Kalvarijos kalinį davė praszymus į du ministerius, vidurinių reikalų ir tiesos, idant jie teiktusi pas-kubinti nutarimą arba perkelti jį su broliu Andriumi į kokį kitą kalėjimą, nes szitame ilgiaus bebunant pritekse greičiaus sulaukti dieviszko sudo negu svietiszko.

Apziura kalėjimo namo visai negirtina. Tiktai paklausykite. Kaip atgabeno pernai Czėsna isz Meszkuczių, tai pritekto nabagai ziemavoti vienam kambaryje. Per visą ziemą žmogus netrivojo sopėjimo galvos, ir nėko nesuprato kas jam kenkia, kad pirmai, budamas laisvėje, nežinojė kas tai galvos skaudėjimas. Sulaukęs žmogus vasaros ir kad jokio nusprendimo apie apkal-tinimą negirdint, turėdamas gana sav laiko, pradėjo mislyti apie priezastį galvos sopėjimo ziemos laike, nes vasarą ta-

sai sopėjimas jį suvisu apleido. Užėjo jam ant mislies, ar ne bus kaltininku to sopėjimų pečius ir smalkės? Prieina jisai prie pečiaus ir bandavo ja jo stiprumą. Emė ir subyrėjo. Pasidarė ermyderis, subėgo visi viršzininkai ir sargai kalinio. — „Tai vis litvomanų darbai“ — suszuko viršzininkas ir žmogelį už su griovimą, buk pernai statyto pečiaus, jmetė ant dviejų parų į tamsą. Išbuvęs Czėsna savo laiką tamsoje tiek tiktai pasakė „nors patupėjau dvi dieni, bet jei pritekės žiemavoti dar ir atėinancią žiemą, tai gal nors pečių geresnį pastatys ir gal galvos daugiau neskaudės“.

Kada Czėsna pečiaus stiprumą bebandavodamas jį su griovė, ne galima buvo jį tame kambaryje laikyti. Neturint gana atskirų kambarių, pasodino drauge su Kaczergium iš Pilviszkių. Ir kaip yra, nors žmogus ir uždarytas, bet nors ne vienas, o daug draugai vienodai kalti — lietuviai. Iš linksmybės užtraukė jūdu lietuvizskas dainuszkas: „Laksztینگalėle linksmas paukszteli“, „Kada asz mažas buvau“ ir t. t. Toji jūdviejų linksmybė labai nepatiko kalinio viršzininkui kuris tūjaus pas prokuratorių padavė skundą, kad Czėsna su Kaczergium dainuoja kambaryje patrijotizskas dainas ir dar lenkizskas.

Prokuratorius matyt žmogus netingins ir prisilaikantis tiesos, padarė tyrinėjimą. Laikė tyrinėjimo sargai kalėjimo ir kiti kaliniai pripažino, kad jūdviejų miekas negirdejo dainūjant lenkizskai, o tiktai lietuvizskai, ir tai dainas nekaltas, ne priešingas valdžiai. Prokuratorius už tą nelagingą skundą davė viršzininkui smarkų iszmėtinėjimą. Tai tau parodymas nichilistų!

Perpykęs už tai viršzininkas o neturėdamas kūr atkerszyti, perskirė vėl tūdu dainininkus

skyriumi.

Arba vėla: vieną kartą vakare, 10 valandą Kaczergis rengdamasis gulti, iszėjo ant savo reikalo. O tūm tarpu kyszt ant peržiuros kalinio rasztininkas Staskelis. (Kalvarijos kalėjime yra budas, kad kalinys turi visados prieš sargą bent kokį atsistoti po „front“.) Kaip užriks Staskelis maskolizskai ant Kaczergio, o szis atsiminęs pagūdone sargų atsistojes be kelinių atidavė pripūlancią sargams garbę. Nepatiko Staskeliui. Ant ryt tūjaus paraszė skundą pas prokurorą kad Kaczergis negūdoja rasztininkų.

Prokuroras vėl atvažiavo (prokuroras gyvena Suvalkūse per 7 myles nū Kalvarijos) isztirti. Pasirodė, kad Kaczergis yra nekaltas ir kada atlieka gamtiszskus reikalus, liūsas yra nū gūdojimo viršzininkų. Staskelis vos neiszlėkė isz rasztinycziuos szuminszėko pjauti. Per kalinio viršzininko užtarymą vos likosi savo vietoje. Na palauk tu nichiliste, pažiūrėsimė kas vyresnis. Susitarė su daktaru Staskelis, kad Kaczergį pamokinti reikia gūdoti viršzininkus. Daktaras atėjo apžiūrėti sveikatos, szis kryptelėjo nū jį tą pusę, dvi dieni į tamsiąją. Paskui jau nei giminių neįleisdavo, kada tiejie atneszdavo marszkinius arba ką kitą. Nevale ir gana.

Kaip kalinyje sunku būti, tai negaliu czion apraszyti. Tas tikt ramina, kad už szvenčiausią tiesą kencziu, ne pirmutinis ir ne vienas, kad mes keli czionai esame, nors atskirai, ir sueiname labai retai. Kalinio visiems sargams ir viršzininkams praszau tikt greito myrio arba Dvasios Szventos. Jie yra vėlniai turinti kuną.

Kalinys.

Liudvinavas. Nors labai retai, bet vis gi sulaukiame liet. laikraszczzių o tarp tų ir

„Vienybė“, kuri godžiai nū visų iszmintingiesnių yra skaitoma. Bėda tiktai kad labai sunku ir ilgu jos sulaukti. Vienam savo geram draugui padaviau „Vienybė“ dėl pasiskaitymo, o nežinojau, kad jis kuningus laiko už szventus žmones. Netikėtai jam pateko 24 num. kur kun. Krauczuno pamokslas isz Springvalley patalpintas. Perskaitęs nabagas, ypatingai ta pamokslą, sulaukęs nedėdienio skubinaisėjo prie iszpažinties, nes sunkiai sugrieszijos beskai tydamas bedieviszkus rasztus. Kokią pakūtą kuningas bus uždavęs, galima dasiprotėti, nes nū to karto netekau draugo o laikraszczzių jis baidosi isz tolo.

Pas mus szjmet yra lytinga vasara. Javai rods užaugo, bet koks bus suvalymas, sunku pasakyti. Daugybė szienų ir dobilų supuvo. 10 Liepos užėjo toks lytus, kokio nieks neatmena. Szeszupė taip patvino, kad užliejo visas apielinkes zemias esanczias. Isz Kalvarijos atneszė daugel tvorų ir darzovių. Ukininkai dėl patvinio neturi kur ganyti gyvūlius. *Lietuvis.*

CZystyja krauja.

Czystas kraujas tikrina czystą odą. Nėra grauzimo be to. CASCARETS CANDY-CATHARTIC vasczytytis tau kraują, ir laikys czystą, nes iszvaro oisą neczytuną isz kuno. Pradėk imti szlaidien k iszvarys isz tavo kuno puczkus, dirdervines ir ditas dos ligas, nes CASCARETS už 10c. tai pataro. Gansi visose aptlekosė su gvarancija 10c. 25c ir 50c.

Isz Kitur.

Amerika kaipo ir Ispanija krausto savo kareivius namon ir isz to matoma, kad karė ne užsidegs isz naujo, nors to reikalavo gen-gub. Blanco Havanoi. Mat jam negražu, kad neturėjo nei vieno muszio po savo vadovyste. Sustojus karei taisomi yra keliai ir susineszimo vietos, kurios pirmu vienos ir antros pusės buvo supustytos. Taisomi visur telegrafai ir tiltai zemės kelių bei gelezinkeliai. Portavūse

miestūse pirklystė keroja visame platume. Amerika su Ispanija rods susitaikė tūmi tarpu, bet su pasikelėliais Kuboje kaip ir Pilipinūse tasai susitaikymas neturi pasekmės. Kubiecziai nori kad jų valdžia butu ko Amerika jiems nenori pavesti, tvirtindama, kad patys kubiecziai neįstengs dar savimi valdytiesi ir turi prie to prirengiami buti, idant padavus rėdą į jų rankas nekiltu pjovynės tarp gyventojų. Dėlėi tos priezasties liksis Kuboje su tam reikalingu skaitliumi kareivių admirolas Sampson ir Shley dėlėi tvarkos užlaikymo. Kubiecziai nū seno įnirzė ant ispanų negali vis dar nurimti ir norėtu atsikerszyti. Daugelis ispanų gyvenanczių Havanoje gavę laiszkus nū kubieczzių, kurie rodyja jiems prasikraustyti, kol jie į Havaną neįeis, arba pasiskirti sau medį ant kurio gaus karoti. Kubiecziai užkviesti ginklus padėti, padarius paliaubas su Ispanija, nieko neatsakė. Ispanijos laikraszczziai pranesza, kad kubiecziai užpuldinēja ant ispaniszkių pajiegų ir reikalauja nū amerikonių jų suvaldymo. Kubiecziai po vadovyste gen. Garcia, pasitraukns ispanams, jeję į miestelį Gibaras ir pareikalavę nū pirklių didei augsztos kontribucijos ir suaresztavoję į 100 ispanų, o vyriausį muitininką sumuszę ir paliepę vienam murinui anajj nudurti. Amerikonams reiks dar gana pasidarbuti, kol įves visą tvarką, jeigu kubiecziai isz tikrųjų taip pasielgtu.

Pilipinūse amerikonomas dar labiaus nesiseka. Tenykszczziai pasikelėliai reikalauja daug daugiau, negu amerikoni mislyja. Aguinaldas, pasikelėlių vadas, pareikalavo nū amerikonių tokių sanlygų, ant kurių gen. Merritt negalėjo atsakymo dūti nepasiklausęs savo viršzininkų Washington'e. Aguinaldas reikalauja, kad

amerikonai turi jam pavesti visus kliosstorius apart tų, kurie yra Maniloje, kad jisai su savo kariauna gali buti kur jis nori, kad amerikonai gali valdyti tiktai Manilą o ne provincijas, kurios yra jo valdžioje, kad gen. Merritt paskirdamas civiliziskus urėdninkus dėl Manilos turi ir jo pasiklausti, kad amerikonai turi atidūti ginklus pasikelėliams, kuriūs buvo jiems atėmę, kad kiekvienas pasikelėlis turi tiesą ateiti į miestą su savo ginklais. Aguinaldas keta suszaukti kongresą, isz salų gyventojų ir sutverti savo konstituciją, kaipo ir pasiūsti vieną savo pasiuntinį į Paryžių, kuris pributu deryboms Amerikos su Ispanija ir tūmi pakreiptu reikalą, kad taptu įkurta Pilipinų republika po Amerikos arba Anglijos protekcija, ant raip tegul nesitiki nei viena pusė, kad nustotu maisztai. Nors jau buvo apgarsintos paliubos karės, pasikelėliai susimuszė su ispanais ir nužudę savųjų 500. Kiek ispanų nužuvo nepadūda. Paprastai ispanai nelaimėdami niekur nors pasigiria laikraszeiūse, dėlto ir szitai pergalei tikėti negalima.

Ispanizskas laikrasztis „La Estafeta“ apgarsino kasztus, kuriūs Ispanija turėjo nū pradžios maisztų 4 Kovo 1895 m. iki 1 Liepos 1898 metų. Vienpiningais iszdavė 1,654,467,449 pesetų, kas surijo visus mokėczius, muitus, paskoles ir dovanas. Ant Kubos iszsiuntė 180,431 kareivį o per 12,000 kareivių buvo paczioje Kuboje, kur isz viso buvo į 200,000 kareivių, kurių krito visokiūse musziūse 1375, nū suzeidimų numirė 786; 8627 tapo suzeisti bet pagijo ir neturi dabar sveikatos kad galėtu užsipelnyti sau dūną, 13,313 kareivių numirė nū geltonojo drugio, 40,000 kareivių numirė nū kitų ligų, visaip suzeistų sugrižo Ispanijon 20,000. Nuzuvusių

kareivių nū muszių ir ligų visokių yra 56,601, tarp kurių krito 581 apicieras. Dyvyjasi tasai laikrasztis, kad matant tokias aukas, 2000 milijonų pesetų ir 100,000 kareivių, žuvus tuli dar nepasiganėdina jomis ir nori karę toliaus vesti ir dar didesnes nūtroas daryti, atimant nū žmonių viską ir imant 45 metų senus kareivius. Panaszios nelaimės neturėjo nei viena tauta.

Maskolija. Pagal paliepiamą caro, Nikalojaus II, ministeris užrubežinių reikalų, gr. Muravjov'as, apskelbė visiems pasiuntiniams svetimų vieszpatyseczių, suszaukti tarptautizską susirinkimą, kuriame visos vieszpatystės imtu dalyvumą dėl iszlaikymo pakajaus ant tolesnio laiko ir panaikintu dabartinį pakajaus iszlaikymą vien ant kanūlių ir nūlatinio didinimo kariaunos paremtą, kuris gyventojus ir vieszpatysec gramzdina prapultyn. Caro atsizsiauikimas skamba gana gražiai, bet ar jis pirmasis jį iszpildys, tai kitas klausimas. Maskolija visame velkasi pasikui vakarines vieszpatysec, taip moksle kaip ir pramonėje, jį turi dvilinkai už viską mokėti, jei nori pasinaudoti isz iszradimų, o sziaidieniniai iszradimai yra tikt szaudyklės ir kanūlės, kurios kas metas iszrandamos naujos, kurias prasimanus vienai vieszpatyseci, kita priversta yra isz paskutinųjų taip gi isztaisyti, o tosios kasztūja szimtus milijonų, kuriūs turi vargszai žmonės sudėti, nutraukdami sau ir savo szeimynai dūnos kasnj. Maskolija gerai mato, kad sziaidieninė jos politika stovi ant labai silpnų kojų ir prijaucza savo pūlį, dėl to szaukia tarptautizską rodą, kad galėtu toliaus nutęsti savo dienas. Maskolija dabar visas savo spekas yra nukreipusi į Aziją ir tūmi sukėlusi priesz save Angliją ir Japoniją, daug galingesnes už

save. Amerikai pasisekus apgalėti Ispaniją ir, galimą sakyti, draugaujant su Anglija ir Japonija, Maskolija pabugo sziujų, kad užsidegus karei, neprakisztu savo krasztų valdybų, kurias turi Azijai nū Kinų pasisavinusi. Maskolija užemusi plotus Kinų vieszpatysec dabar geidauja pakajaus ir, zinoma, tajį padarius, pasiliks sau tūs krasztus, kuriūs dabar laiko užemusi iki sudrutės jose ir pagatavys Siberijos gelžkelį. Ant to reikalings jai yra pakajus. Kada bus sudrutėjusi, tai pakajū sulauzys arba pakreips vėl ant savo naudos ir be karės, su kuria nieko nelaimėtu, platins savo rubežius tolyn. Bent ant popieros esant susivienijimui Austrijos, Italijos ir Vokietijos, Anglijos laikraszečiai pranesza apie susivienijimą Ispanijos, Maskolijos ir Prancuzijos, kuris tikrai esąs įvykęs. Matomai didesės vieszpatysec koncentrujasi vienos priesz kitas ir sziaidien galime sakyti, kad yra tris susivienijimai, po tris vieszpatysecis į vieną.

Vokietija. Valdžia vėl pareikalavo padidinimo kariaunos ant 22,500 vyrų, kurių užlaikymas per metus kasztūses 14,000,000 markių. Liberalai tam prieszinasi nurodydami, kad nei viena kaimynizska vieszpatysecė panasziai, nedaranti, dėlto nėra reikalo nei Vokietijai didinti kariaunos, kurios jau dabar yra daug daugiau negu jos reikia. Taip liberalams pasiprieszinus valdžia nusileido tikt ant 16,000 vyrų, ką turės naujasis seimas įvelyti, o jei to nepadarytu tai bus paleistas seimas namon ir bus nauji rinkimai paklusnesnių valdziai pasiuntinių.

Vokietijos katalikai turėjo savo metinį susirinkimą, ant kurio nutarė atimti isz valdzios užveizėjimo mokyklas, o tam nepasisekus, įkurti savas-ka-

talikizskas ir neleisti vaikų į jokią kitą mokyklą. Priegtam nutarė melstiesi už socialistus idant jie sugrižtu ant tikrojo kelio ir vienbalsiai tapo priimtas užmanymas praszyti popieziaus tame pagalbos.

Anglija. Rinkimas pasiuntinių į provincionalizską seimą tapo didziu smugiu dėlei valdzios, nes veik visus pasiuntinius szį kartą iszrinko liberalus, kur iki sziolei buvo vien konzervatyvai ir rėmė vien valdzios reikalavimus.

Anglija drutina ūstą E-qui-malt Kanadoje prie tykojo Oceano ir keta parengti anglių gūlį ant sandviszkų salų prie Honolulu. Szitas Anglijos rūsizimasis reiszkia busenczią karę su Maskolija už valdybas Kinijai.

Tikras daigtas del tavos.

Užtikrinimas, kur nieko nepražudysi. Galvos skaudėjimas, Režuvio, niežal ir tukstancziak kitokiu ligų, kaip tai užsilaktinas vidurių, sužogimas kepenų gali buti iszgydytoms, imant CASCARETS CANDY CATHARTIC. Tai vis atnaujina. Parsiaūda kozaol aptiekot; jei nepagdyds, pinigūs gražiname. C. C. C. pabandyk dėzute sziaidien, nes yra teisingai, 10c., 25c. ir 50c. Pabandyk dėl žinlos dovanai.

Dalis darbu.

— *Audenried, Pa.* Kasyklose Lehigh & Wilkes-Barre Coal Co. sustraikavo visi darbininkai praėjusę seređą dėlto, kad atstatė keletą senesnių darbininkų o priėmė naujus ir reikalaujant darbininkams anų priėmimo atgal, darbdaviai atsisakė nū to. Visoje apie linkėje kalnakasiai yra didėi sujudę ir baimyjsi abelnō atraiko, kokis czionai buvo nelaimingos atminties praėjusį metą apie szį laiką. Kasyklų superintendentas Richards užsiėmė isztyrimu ir prizadėjęs darbininkų vadams, kad paszalintieji darbininkai bus priimti atgal, bet darbo užveizėtojai ant to nesutinka ir sako, kad jie netinką jau prie darbo. Kasyklų savininkai iszkabinėjo apgarsinimus, kad jeigu darbininkai neis dirbti, tai uždarysę kasyklas ant viso

galo meto. Darbininkai sugrižo prie darbo.

— *Centralia, Pa.* Vietinis brėkerys pradėjo dirbti nū 23 dienos šio mėn. 1000 vyrų ir vaikų gavo darbą. Pirm dviejų metų užsidegė buvo tos kasyklos, kur sudegė ir brėkerys. Miestelio gyventojai per laiką bedarbės buvo didei suvargę, nes iš to vieno brėkerio visi mito.

— *Mt. Carmel, Pa.* Kasyklose Girard užgriuvo szafatas ir delto sustojo darbas ant keletos sanvaiczių.

— *Pana, Ill.* Czionai straičiuja kalnakasiai visoje apie linkėje. 125 szerifo pagelbininkai saugoja kasyklas ir jėse dirbanczius nygerius, kuriūs parsigabemo kasyklų savininkai iš Alabamos valstijos net. Straiquieriai susitikę kur noš nygerį įkalba, kad tasai neitu dirbti ir savo draugams tai pasakytu, jei nori izlikti gyvi. Daug nygerių apleido tais kasyklas ir grįžta į savo krasztą. Unijos virszininkai padavė gubernatoriui skundą ant kasyklų savininkų, kad jie jie parsigabendami nygerius, ne mokanczius apsieiti kasyklose, kur daugelis gazų yra, gali patys galą gauti ir daugeliui kitų gyvaszczius atimti.

— *Haverstraw, N. Y.* Plytininkų straikas, kuris tėsėsi daugiaus dviejų mėnesių, pasibaigė ant nenaudos darbininkų, kurie sugrižo prie darbo už senąją algą. Darbdaviai nieku budu nepakėlė algos, nors laike straiško apturėjo izskados ant pusės milijono dolerių.

— *Portland, Conn.* Czionai pirm dviejų mėnesių buvo sustraikavę 150 darbininkų „Brainard, Shaler & Hall Quarry Co.“ reikalaudami po 19 centų už adyną darbo. Kom-

panija pakėlė tikt pusantro cento, nū 15 ct. ant 16½ ct., ir darbininkai sugrižo prie darbo. Straikas tėsėsi du mėnesiu.

— *Fall River, Mass.* „Merchants Manufacturing Co.“ apgarsino visiems savo darbininkams, kad nū 28 Ruggjuczio sustabdysę savo audimo darbavietes ant 14 dienų. 1350 darbininkų, kurių alga už 14 dienų izsznesza į \$8000, neteko darbo.

— *Malboro, Mass.* Avalų dirbtuvė prigulinti Rice & Hutkins, kurioje dirbo 275 darbininkai, visi sustraikavo, reikalaudami paszalinimo užveizėtojos, kuri labai tironiszka pasielgdavo su darbininkais.

— *Reading, Pa.* Philadelphia & Reading gelžkelio darbavietėse pailgino darbo laiką kas sanvaitė po 3 dienas po pustreczios valandos vakarais. 1000 darbininkų turės dovanai dirbti per sanvaitę pusasztuntos valandos, arba vieną dieną daugiaus.

— *Carbondale, Pa.* Czionai pradėjo grinti kasyklos arti Pike str. žemutinėje dalyje miestelio. Griuvimas prasidėjo apie 10 valandą vakare ir žmonės mislyjo kad žemė sudrebėjo. Stulpai dulkių pasikėlė į orą o į 400 keturkampių pėdų plotas nusmuko žemyn ant 8 pėdų gylumo. Toje vietoje nebuvo jokio namo ir niekas neprikiszo gyvasties.

— *Binghampton, N. Y.* Kompanija „Binghampton Beet Sugar Co.“ stato didelę cukriaus dirbtuvę, kuri kasztūsenti \$440,000. Po užbaigimo 200 darbininkų gaus darbą. Farmeriai dziaugesi, kad galės savo byrokus pardūti.

— *Oshkosh, Wis.* Visos lentų pjovinyczios pradėjo dirbti ir priėmė atgal visus straikavusius darbininkus. Kompanija Pine Lumber veda provą su straiquierių unijos sekretorium, kuris norėjęs ją pragaiszinti.

— *Lansdale, Pa.* Phoenix Foundry Mfg. Co. didina savo geležies liejinyczias; kada bus užbaigtos, daugelis darbininkų gaus darbą.

— *Oshkosh, Wis.* Briežukų dirbtuvėje „Diamond Match Co.“ sustraikavo 80 merginų, reikalaujanczių vietoje 2½ ct. 3 ct. už kiekvieną supakavimą į pakus po 12 pakelių. Szis yra jau antrasis straikas merginų laike keturių mėnesių. Pirmąjį straiką jos laimėjo ir tikisi szį izslaimėti.

— *Pittsburg, Pa.* Ant linijos Pan Handle, tunelyje pakalnės Chartiers, arti miestelio Carnegie muras užgriuvo 8 darbtinikus o daugel sužeidė. Jie dirbo tunelyje prie izszvalymo kelio.

Silėzijoje (Vokietijoje) prigėrė 300 kalnakasių, kasyklose Casimier, kur prakiuro kanalo dugnas ir visas vandū subėgo į kasyklas.

Kiekvienas taip sako:

CASCARETS CANDY CATHARTIC yra tabuklingiausios gydymo szio amžiaus izsradimuse, turi gardų amoką, gydo lagadnel ir tikrai inkstus, kepenis, pilvą ir czystija visą sistemą, praszalina porzallimą, gydo galvos skaudėjimą, druzę ir užkietėjimą vidurių.
Pirk dzianta C. C. C. sziaudien. 10, 25, 50 centų. Raudasi visose aptiekose ir izszgydymą gvarantija.

Isz Amerikos.

Kuningas muszti gavo.

Scranton'o nepriegulmingasis kuningas, ant gatvės tapo užpultas nū vienos merginos kuri jam taip izszvaiskė antausius, kad kuningelis turėjo nū jos pabėgti. Už ką ji kuningą taip skaudziai baudė, negalima dasiprofėti?!

Motinos meilė.

Carnegie, Pa., netoli Pittsburgh'o, užsidegė vienas gyvenimas izz neatsargumo. Gaspadinė taisėsi virti vakarienę ir užpylė aliejaus ant anglių, kad greicziaus anglys izsidegtų ir užkursti izszėjo laukan. Aliejus izsidegęs suardė peczių ir uždegė namą. Vyras tą patėmyjęs įbėgo grinczion ir izszneszė ten likusį vaiką. Motina nieko apie tai nežinojo ir nebodama liepsnų szoko į grinczią gelbėti vaiką ir likosi auka liepsnų.

Geraspieimū.

Reformatų kun. viename nedeldienyje savo parapijonams pasakė pamokslą apie miestų kuningus, kurie užėjus vasaros karszcziams uždaro savo bažnyczias ir paleidžia savo aveles į krumus jieszkotis sau dvasiszko peno. Jisai pradėjęs savo pamokslą izszsivilko vienmarszkinis, nes bažnyczioje buvo karsztis nū 98 laipsnių ir pradėjo:

„Nesidyvykite klausytojai, kad asz izszsivilkau, nes patys matote koks karsztis. Lygiai izszsivilkecziau kad ir miesto bažnyczioje. Dievas neveizi ant rubų bet ant szirdies. Miesto kuningai nors pasipūsę su fraku, deimantais ir girgzdancziais batais, neapsako Dievo žodžio savo avelėms, bet izszvažiūja į pavandeninius arba ant piknykų. Mes laukininkų kuningai turime dėl savo avelių parengti gerus pamokinimus, nežiurėdami ant jokio karszczio, nes velnes czionai labiaus suka kad kurią pagautu. Sakau, kad nors vienmarszkinis kuningas nū laukų, kurs atlieka savo pareigą, yra daug mielesnis Dievui negu daugelis mieste esanczių ir pasipūsusių, kurie savo aveles į bažnyczią szaukia tikt vėsiose dienose ir tai tikt dėl praleidimo laiko o ne pagarbinimo Dievo ir žmonių pamokinimo. Už tokį savo darbą jie visi teks velniui“.

Amerikos geležinkeliai.

Pagal urėdįszkas žines nū 1 Liepos 1897 iki 1 Liepos 1898 m. Suvienytų Valstijų geležinkeliai turi ilgio 184,428 myles, 36,386 lokomotyvas, 33,626 vagonus dėl pervežimo žmonių, 1,221,720 vagonų pervežimui tavorų. Visokių žmonių tarnaujanczių ant geležinkelių buvo 823,476, (ant kiekvieno 100 mylių iszeina po 449 žmones), kurie per metus paėmė algos \$465,601,581 arba 61.87% viso pelno. Vertybė tų visų geležinkelių isznesza \$10,635,008,074. Žmonių viso pervežė 429,455,198. Tavorų pervežė 741,705,946 tonų. Pelno už visokius pervežimus žmonių ir tavorų geležinkeliai jėmė \$1,122,089,773. Užmokėjus visus kasztus, algas tarnams ir taisymus kelių, liko gryno pelno kapitalistams \$396,565,000. Žmonių isz viso užmuszė 6437, suzeidė 36,731.

Didelis karsztis.

New York'e 28 dieną Rugsjuczio nū saulės spindulio tapo užgauta 31 ypata. Dvi tūjaus numirė o 39 tapo nugabentos į ligonbuczius, kurių didesnė pusė vargu atsigaus. Po pietų 3 valandoje termometras rodė 87 laipsnius o 5 valandą po pietų pakilo ant 96 laipsnių. (Missouri valstijoi tame laike 14 laipsnių buvo karsztis menkesnis.) Nū 20 iki 26 dienos Rugsjuczio New York'e numirė nū saulės spindulio 712 žmonių.

Sugedęs maistas.

New York'e viena naszlė didziame varge budama su trejetu vaikų ir negalėdama iszmisti su jeis, iszėjo kitur skalbti uždariusi vaikus namieje bet nepalikusi jiems maisto. Vaikams pradėjus verkti, kaiminka padavė jiems szutytos mėsos kuri stovėjo nū 3 dienų. Vaikai, abudu didesniejie, pavalgė tos mėsos apsirgo ir kada motina vakare

sugrįžo, rado abudu besiraitancziu nū skausmų. Jauniausis vaikas tos mėsos nevalgė ir iszliko sveikas. Dėlto senos mėsos ir seniaus virtos nereikia valgyti.

Prezidentas

McKinley lenko kumas.

Ripon, Wis. gyvena lenkas J. Czervinskis, 10 metas apsiavedęs ir sulaukęs jau septynis sunus, kurie visi auga. Pagal budą, kad septintasis ir yra sunus, tai tokiam už kumą visados buva vyriausis valdovas szalies. McKinley gavęs apie tai žinę, prižadėjo anam lenkui už kumą buti.

Savo paczius nepazino.

19 Rugsjuti aplaukė isz Europos su laivu „Patrija“ viena moteriszke ir padavė savo vyro adresą isz Brooklyno, kursai tūjaus tapo į ateivių namus paszauktas. Anas atėjęs iszsivedė taję moteriszkę namon ir ant rytojaus atvedė atgal ją, tvirtindamas, kad tai ne tikra jo pati, kuri turėjusi didelį apgamą ant rankos, ko szitoji neturi. Ateivystės uėveizdas pasiliko aną moteriszkę ir padavė „Board of Special Inquiry“ dėl isztyrimo, ar ji yra jo pati ar tik prigavike. Tasai vyras paeina isz Maskolijos o ji isz Vokietijos.

Rupestinga policija.

New York'o policija laike parodos, kada sugrįžo laivynė nū karės isz Kubos, kad apsergėti žmones nū kieszininių vagių, sukiszo apie 50 įlakopą kieszelninkų vietinių ir atvažiavusių isz Chicagos, Washington'o, Boston'o, Baltimore's ir kitų miestų, mislydama taip nū jų apsergėti žmones. Nors 50 jų laikė uždare, tacziaus daugelio žmonių masznelės ir laikrodėliai pranyko isz kieszelninių laike susispaudimo per parodą. Vieną bobą sugavo viena tarnaitė, kuriai toji traukė isz

kieszieniaus masznelę; pas ją rado 6 auksinius laikrodėlius ir 4 masznelės su piningais. Policija neįstengia kieszelninkus sugaudyti.

Mergų kupezių sugavo.

New Yorko policija sugavo Athurą Toissen, kuris kas metas vaziūdavo į Prancuziją po du kartu ir prikaldėdavo jaunąs merginas į Ameriką keliauti, prižadėdamas joms auksos kalnus. Žinoma nemenkai merginų atsirado, kurios ir užsigeidė tų auksinių kalnų; tokias Toissenas gražiai aprenkdavo ir antroje kajutoje siųsdavo Amerikon, kurias pasitikdavo jo kompanai pasidūdami giminaicziais arba broliais atkeliavusių merginų ir paskui jas gabendavo į Bostono, Philadelphiajos, Washingtono paleistuvystes namus, už kurias gaudavo gerą užmokestį.

19 dieną Rugsjuczio Toissenas parkeliavo su laivu „Rotterdam“ isz Boulognos ir parsigabeno 20 metų Marie Tyeux. Kastėgarnėje Toissenas ją paliko ir atsiuntė savo kompaną ją paimti. Tame tarpe vienas urėninkas iszklausinėjo merginą kur ji keliaujanti ir t.t. ir atėjo ant mislies bau tai nėra gyvasis tavqras, nes ant raip nebutu ją Toissen'as palikęs. Toissin'ą tūjaus suaresztavojo ir padavė po sudu Suv. Valstijų, o merginą sugražino į Prancuziją.

Popas su paczia apsigė.

New York'o pravoslaviskos bažnyczios, szv. Nikolajaus, popas Ilya Zotikof su savo paczia užsimanėszventoja Maskolija aplankyti ir iszplaukė į Bremen'ą. Jiems iszlipus isz laivo, jų kajutoje rado parpjautą pacztinį žaką. Policija jųdu suaresztavojo, bet maskolizkam konsuliui užstojus paleido pernakvojus kalinyje. Kvoszime pasirodė,

kad popo pati turėjo draugystę su vagimis. Vogti tai maszkolų paprotys.

Pamėgyk dėžutę CASCARETS už 10c., geriausia sutaisytoja plauczijų ir visų vidurių.

Szelpkime savuosius.

Tankiai mes girdime žodzius atkartojamus per lietuviszką spaudą, jog priderystė mūsų lietuvių reikalauja szventai neatbutino szelpimo savųjų. Nuilsę Lietuvos sandarbininkai, beperstojimo klabina į szirdis lietuviszkos visūmenės szaukdami: szelpkime savūsius kiek iszgali mūsų spēkos kiekviename reikale naudingame mūsų tautiszkam prisikėlimui, szelpkime lietuvius einanczius į augsztesnius mokslus, szelpkime ir gelbėkime pavargusius, szelpkime vienas antrą artinantysi prie kiekvieno szaltinio mokslo ir žinių. Kada mūsų tautietis apsiszvieš, tada ir savo broliams parodys szviesos kelią, kuriūmi eidami galėsi atrasti laimę mūsų gyvenime. Toliaus privalome szelpti viens antrą prekystėje ir kitokiūse darbūse bei užsiēmimūse, kada gi szelpdami savūsius padarysime naudą netiktai jiems bet ir patys dėl savęs, nes mūsų broliai budami stipriais, užstos mus silpnesnius prisiejus kiekviename reikale arba nelaimėje. Imkime paveizdą nū svetimtaczijų airių, vokieczijų ir kitų apszviestų tautų. Jiė szelpdami savūsius iszsidirbo dirvą dėl savęs, kuri atnesza jiems sziaudien gausius vāsius kasdieniniame gyvenime. Mes lietuviai arba geriaus sakant lietuviszka visūmenė, paliekame szelpimą savųjų tiktai dėl kelių savo tautieczijų pasiszventusių abelniems reikajams; kurie tikrai pamylėjo savo brolius, užsidegę meile tėvynės trokszta pastumėti prieszakyn mūsų tautiszkus reikalus; kiti gi visi nē mažiausiu szapelium neprisidėda

jie abelno tėvyniszko aukuro. Nekalbant apie tūs lietuvius, kurie per savo tamsumą nemato reikalo szelpti savųjų, bet iszgvildekime gyvenimą norint prasilavinusių, pasiturinczių ir ant galo mūsų kuningų. Musų biznierių užlaikydami krautuves, sztorus, karcziamas, patys rugoja ant tamsumo musų žmonių, kad jie vietoje szelpti savą, lietuvį, visados greicziaus padūda ranka svetimtaucziui zydui, anglui ir t. t.

Užmetimas jų isz dalies teisingas, bet jie, lietuviszki biznierių, ar iszpildo reikalus pagal priderystes tėvyniszkas, ką privalo atlikti apszviestas žmogus? Atsakau, jog ne. Rugojuame ant tamsunų už neszelpimą savųjų, o diduma mes patis užmirsztame isztiesti deszinę ranką, užmirsztame gelbėti savo tėvynę kartu ir žustanczius brolius. Mes reikalaujame szelpimo nū savo brolių nesuprantanczių szio reikalo, o patys suprasdami pilnai jo vertę nepildome ir neremiam. Musų biznierių suprasdami reikalą szelpimo savųjų galētu daugel prisidėti prie pakėlimo dvasios lietuviszkos visūmenės paaukaudami po keliolika centų, ant tėvyniszku reikalų ir apszvietimo savo brolių ir tūmi paragintu kitus. Tiesa, turime porą biznierių, kurie szelpia musų tėvyniszkus reikalus, bet visai menkai ir neatsakančiai.

K.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Plymouth, Pa. Dr. J. Szliupas (ant susirinkimo 21 dieną Ruggjuczio) kalbėjo apie pazeminimą musų moterų iratstumimą ju nū visokių viesų reikalų isz ko musų reikalai ir eina tokiu nespareziu žingsniu pirmyn, nes vyras suprasdamas reikalą yra sulaukomas nū nesuprantanczios to moteriszkes. Musų moterų už tai kaltinti

negalima, nes niekas jų nepamokino ir nemokina, dar sziaudien jų visas mokslas užsiveria maldaknygėje tiktai, kuri moka skaityti, bet ir tai nevisos dar. Musų tėvelių už tai vėl negalima kaltinti, nes ir jie nieko nemokėjo, mokinimasis buvo jiems užgintas kaipo baudziauninkams, nes pirmesniūse laikūse galėjo mokintis tiktai bajorai — szlektos, o mokyklos kurios buvo visos buvo lenkiszkos nors lietuviai jas užlaikė. Moterims, dauguma musų mislyja, mokslas nereikalingas esąs; nebus isz moteriszkes kuningas, provinkas, daktaras, mokintojas; bet visai taip nėra; apszviestose szalyse nerasis niekur jau, kad kiekviena moteriszke, apart augsztesnio mokslo, nemokėtu skaityti, raszyti ir rokundų. Apszviestose szalyse, ir czionai Amerikoje mes patys matome, moters pasiekę mokslą su vyrais lygų, užima lygias su vyrais vietas, yra kuningais, (apart katalikų) daktarais, mokintojais, provinkais, rasztininkais ir t. t. Visai taip nėra kaip sakoma, kad moteriszkes ilgas plaukas o trumpas protas. Moteriszkes protas yra lygus vyro protui, reikia tiktai jį iszlavinti. Vyras nemokintas yra toks pat neiszmanėlis kaip ir nemokinta moteriszke apart to, kad jis drutesnis. Moters ne tik buvo ir yra dar kaip kur pavergtos per vyrus ir dabar, bet jų vergyba prasidėjo nū pradzios krikszczionystės. Net rasztas szventas Naujo Iszstatymo tvirtina, kad moters te tyli jusų susirinkimūse, nes nedauleista yra joms idant kalbėtu, nes gėda yra moterims susirinkime kalbėti o jei ko iszmokti norėtu, namieje savo vyro te klausia (I gromata szv. Poviolo pas Korintus, perskyrime 14, eilė 34 ir 35). Nekalbant jau apie augsztesnius mokslus, kuriais moters gali užsiimti, mokslas yra reikalingas ir na-

mūse, szeimynoje; kur yra apszviestinė motina, ten visados galima tikėtis geresnių užauganczių žmonių, ta mes matome patys savo akimis. Kol mes musų moterų ir motinų, nū kurių priguli musų ateitė, nepakelsime ant lygaus laipsnio su vyrais apszvietime, moksle, tolei negalime tikėtis spartesnio žingsnio pirmyn ir ką vieni pastatysime, ta kiti per savo nesupratimą griausime.

Elizabeth, N. J. Iszvažiavus musų klebonui kun. Zindziui Europon, pas mus nėra jokios tvarkos. Kun. Zindzius savo vietoje paliko isz kas žin kur atsibascziusį lenką, kuris niekaip negali užkėsti tų pagonų lietuvių. Praėjusį ketvergą iszvadinęs kiaulėms (kitų žodžių negaliu paraszyti) tūs, kurie norėjo prieiti prie Dievo stalo. Jis sakosi mokas ir suprantas daug kalbų, bet tosios pagoniszkos lietuviszkos nei kiek negalys suprasti. Ypatingai jis yra piktas už mėnesinę algą \$50. Sakoko per mažai, negalis su gaspadinėms iszmisti (laikosi dvi). Nelemeziausias daiktas, kad nėra apszviestų žmonių, kurie nedūtu tokiems niekszams vieszpatauti ir tūjaus iszvytu. Parapijos komiteto nėra jokio apart dviejų apiekunų, kuriūdu tik tą daro ką kuningas jiems paliepia, nes nieko patys neiszmano. Tikrai gėda mums parapijonams szerti tokius niekverczius lenkus, kurie valgo musų dūną ir mus niekina.

Artojas.

Waterbury, Conn. Ruggjuczio 5 dieną buvo loszta komedija „Nesutikimas vyskupo ir Stanislovo karaliaus“ ant parapijos naudos.

Komedija negeriausiai nusesė. Vyskupas labai sudarkytai kalbėjo. Karalius taipgi negeriausiai kalbėjo. Kitos ypatos vidutiniszka sa-

vo roles atliko. Nėr ką padvytyti, nes tikt pirmą kartą dar loszė, ir tai į labai trumpa laiką nebuvo galima atsakančiai iszmokti. Pirm teatro laikė kuningas prakalbą apie pasilinksminimą, toliaus ragino, idant visi vienytusi į katalikiszka tikėjimą ir kad eitu į bažnyczią ir dūtu piningų ant bažnyczios kiek isz gali. Toliaus iszdavė rokundą, kiek iszmokėjo parapijos skolos ir kiek da liko. Galan paaiszokino apie teatrą.

Matomai szii prakalba buvo neatsakanti ant tokio susirinkimo, bet ką padarysi, kad kun. per siaurai supranta lietuviszkus reikalus ir nėra dyvo, nes per 12 metų džiuvo angliszkame kliosztoriui kur neturėjo kada nė pamislyt apie lietuvisztę. Galima turēt lūkestį, kad su laiku apsipazins ir su tautiszkais reikalais ir dirbs isz vieno, ir dabar isz jo darbu matyt, kad lietuvisztę gana numylėjęs, kiekvieną nedėdienį kvieczia visus į skaitinyczią (mokyklą), mergaites iszmokino lietuviszškai giedoti, kurios kozna nedėdienį ant ankstybųjų miszių gieda. Po teatrui parapijoskoras padainavo „Nu Lietuva nu Dauguva“ kuri labai puikiai nusidavė.

Parapijos reikalūse nėra jokio sutikimo. Prie kun. Žebrio pasidalinusios partijos rods susivienyjo ir pagal visūmenės nora iszrinko komitetą, bet kun. jo nepripazįsta ir daro ką jis nori. Komiteto rupestis tikt pinigų surinkt, bet kur jūs dėti, tai ne jo rupestis. Nieko butų, kad toks vieszpatavimas iszeitu ant visų naudos, tai nieks nieko nei nesykytu, bet isz praktikos matyti, kad taip dar niekur nenusidavė. Tokie musų parapijų reikalai atszaldo žmones ir karszcziausius. Kas tam kaltas?

Parapijonas.

East St. Louis, Ill. Gūdojama „Vienybės“ redakcija!

Czionai prisiunczių 30 centų paszalpai užsitarnavusio mūsų rasztininko. Nors menka yra mano auka ta 30 ct., bet jeigu kiekvienas iš mūsų lietuvių po tiek paaukautų, tada galėtumėm labai daugel paszelpti dėl mūsų gerovės darbūjančiams. Mūsų kraszte yra nemenkai lietuvių, bet nei vieno neatsiras, kuris susiprastu kelis centus prisiusti. J.R.

Du milijonu ant metu.

Kadangi žmonės perka, pabando ir vėl perka tai patikrina, kad jie yra užganėdinti. Žmonės suvienyose Valetuose dabar perka CASCARETS CANDY CATHARTIC mažais du milijonu dėžuciu ant metu, be abejonės bus trys milijonai prieš naujus metus. Tai reiskia, kad CASCARETS yra labai gera gydykla dėl ciztyjimo žmogaus kranjo ir suregulavojimo vidurių. Visose aptiekose 10c., 25c. ir 50c. už dėžutę, nes tai garantuojama.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Naujai prisiraszė szie:

183. Jur. Adomaitis	—60
184. Marė Olszinskienė	—60
185. Jur. Damijonaitis	—30
186. J. F. Bielskis	—30
187. V. Segeviczius	—20

Metines užsimokėjo:

I. J. Grieszius už 98 ir 99m.	1,20
N. Olszinskas už 98 m.	—60
M. J. Damijonaitis „	—60
M. Paltanaviczia „	—60

Viso \$5,00

M. J. Damijonaitis

„T. M. D.“ sekretorius.

Mūsų apszvietimas.

Nuvarginta lietuvių tauta skursta dar ir szia dien po jų. da tamsybe negalėdama sulaukti nei spindulėlio szviesos, kuris apszviestu ir lietuvių langeli. Kelias vedantis prie apszvietimo yra mokslas ir atsakancios mokyklos prigimtoje kalboje, bet mes jų neturime. Apszvietimas lietuvių likos pavestas į rankas mūsų dvasiszkijs — kuningų, bet jie nieko mus nemokina. Jei kuningas pasakys: nevogk, nepaleistuviau, neskriausk artymo, tai mokintinis regėdamas savo mokintojo darbus iš jo mokslo tycziojasi, kada gi ką mokintojas užgina kitam,

tai jų paczių nusidejimų kasdiena dasileidžia po keliolika kartų. Bažnycios, namai maldos, namai Dievo likosi apversti į vietas pardavinczių ir gėszefto. Antra kas link mokslo svietiszko ir izslavinimo proto lietuvių pirmžengystėn, tai ir czion mes negalime pasirodyti į sviatą. Pasimokinti mes galime pavirszutinei išz lietuviszkų laikraszczių kurie yra vienatinis mūsų įrankis, bet laikraszczius mažai mūsų broliai skaito ir iš jų naudojasi; priegtam atsiranda trukdytojai net ir išz dvasiszkių mūsų vadovų, kurie gina su didzia energija nū skaitymo, idant mūsų broliai neprasilavintų bet visados pasiliktu tamsybėje. Tam mierui savo darbų paėmė už įrankį spaviednyczius nedūdami izsrizimo. Prie sziochio apgailėtino likimo dauguma mūsų brolių grimsta kasdien gilyn į bjaurų purvyną girtybės ir paleistuvystę. Netekę lietuvių nei kokio ginklo, kas galėtu jų apginti nū dvasiszko pražuvimo, kas galėtu nužadinti ir palinksminti jų dvasią, apsirrenka sau už vietas susiramimimo ir pasilinksmimimo vien tik karcizmas ir tokias vietas kur gyvūliais pavirsta. O kokį apszvietimą įgyja czion susirinkęs mūsų jaunimas gėda ir raszyti. Apart netikusių zaunų daugiaus nieko negalima izsgirsti. Tokiems tai nedūti izsrizimo išz nūdėmių. Bet dėstiesi antraip. Tokie yra pas mūsų vadovus laikomi už geriausius, nes tankiai per naktį latravę eina kitą apskusti kuningui, kad tasai matydamas negerai kun. darantį pasakė papeikimo žodį.

Kaip tam visam užbėgti reikėtu pasirupinti tiems, kuriems rupi gerovė mūsų žmonių. Szelpkime ir naujas tverkime apszvietimo draugystes, uždėkime skaitinczius ir tai nevilkindami. Neatsidėkime ant mūsų vadovų, nes nū jų nieko

gero nesulauksime, kadangi jiems ne apszvietimas mūsų rupi, tik izstusztinimas mūsų kiszenių.

Jeigu mes savo apszvietimą paliksime ir ant toliaus mūsų vadovų rankose kaip buvo iki sziolei, tai busime aklais kaip ir buvome.

Žmogus.

Nū Redakcijos. Nevisi kuningai trokszta mūsų tamsybės. Yra ir gerų tik per mažai jų teyra.

Kur mūsų szvente?

Tarpe Amerikos lietuvių plėtojantės užmanymams, nors retas laimingai įvyksta, dėlto pasidrasinu padūti gūdotiems „Vienybės“ skaitytojams užmanymą, su visu nesunkų.

Mes lietuvių, trusūdamesi kiek pajiegiant savo reikalūse, manome apie szį ir apie tą; kaip tik keletą kartų pajudinome klausimą ir tai nevisur, szvęsti tautiszką szventę garsaus mūsų rasztininko Simano Daukanto. Man rodosi, kad nesunkum būtų daiktu szvęsti tą szventę kas metas rudenio lajke.

Žinoma, kad neszvęsimė ją kaipo szventę kokio szventojo, arba globėjo žmonių ar bažnycios, bet tik darytumėm paminėjimą nenūalsaus mūsų Simano darbo, apie ką jis darbaudamasis gal visai nesitikėjo, kad jis pasiplėtos kada nors ant lietuviszko horizonto.

Dienoje jo atminties, nekanez kad kas metas ir visur garbintumėm jo darbus, bet progoje to galėtumėm vieszai ant susirinkimų pasisznekėti ir apie kitus daiktus mums kaipo gyventojams žemės reikalings.

Mūsų „jieszkiny tēvyniszkumo“ negali niekad būti tikrūju be kitų jieszkinių, nes aiszkiai kyszoreikalai sągyvenimo. Reikalus gi sągyvenimo mažiaus

daugiaus pažindami, ar tai prie pažinimo artindamesi, prasklėsime daugiaus gūdones tēvyniszkumui.

Negana mumis apsiszoti vien tik ant pažinties savo tautos, bet turime stengtis suprasti, pasimislyti, gvildinti, pasimokinti apziurint nors apicziupai gyvenimo aplinkybes, tada ir mūsų tēvyniszkumas bus tikrūju jieszkiniu, ir tokie trusavimai priartindami mus prie apszvietimo, suteiks daugiaus laimės ir ramumo.

Mes gi nors retkarciziais per susirinkimus pasisznekucizidami vis butumėm patogesniais negu dar esame.

Mes prie pasidėkavojimo atjaustojams szios gadynės lietuvių Valenavicziai, Poszkai, Strazdeliui, Rimavicziai, Ivinškiui, Valanczauskui, Songaijai, Daukszai ir S. Daukantui, vis gi malonėkime pakurstyti ugnelę rubeziūse proto placziaus, idant liepsnojantės nūmonėms, jaustumem geidaujanczią szilumą.

Dienoi tai atmincziai paskirtoji jeib neesti lietuvių tarpe, kurs galėtu kalbą laikyti, galima būtų išz artymesnių vietų pakviesti tokį, kurs parodytu mažiaus daugiaus naudingų žinių, ir tikiu, kad nei vienas kalbėtojas nū to atsisakyti nepanorės.

Pažystamas Trupinėlio.

Išz keliones.

Keliaujant po vietas apgyventas lietuvių visur ir visados tinkasi atrasti yvairių nūmonių ir žingeidzių žinių kurių negalima užslėpti nepaskleidus jų tarpe lietuviszkos visūmės. Dauguma mūsų brolių nėra szia dien užganėdinti išz dabartinių lietuviszkų laikraszczių ir jų izleistoju, kadangi szia dieninės mūsų laikraszczių izleistuvės bei jų redaktoriai pripildo savo laikraszczius rasztais vien tiktai

jūtais anonymais, viens antro iszniekinimais. Vietoje suteikti sveiką nūmonę, savo skaitytojams, vaiszina supelėjusiais spitetais, kad padaryti tūm laikinį biznį, ką kiekvienas subrendęs ir sveiko proto žmogus pripažįsta, jog toki vaisiai ne atnesza lietuviszkai, visūmenei nei kokios dvasiszkos naudos. Antri rugoja ant mūsų rasztininkų už jų neparangumą rasztūse, už nesuteikimą naudingų moksliszku knygų lietuviszko kalbai, su kurių pagelba galima butu veikiaus apsiszviesti ir izslavinti savo atbundantį protą. Treti-gi visai nemato reikalo apsiszvietimo link, iszskalbdami, jog mums lietuviams, užtenka, kad mokame poterius ir isz maldaknygės paskaityti miszių maldas. Mokslas, sako, mums katalikams, gali atgabenti vien tiktai iszkadą ir pastumėti pragaran. Bet kaip gi szitoki neiszmanėliai, niekintojai mokslo nekartą skaudžiai apsirinka, kadan-gi per savo nedabrendusį supratimą negali atskirti pikto nū gero ir vietoje kalbėti poterius arba skaityti miszių maldas, imasi prie vaisių užnūdintų kenkianczių mūsų dvasiszkam gyvaszciui ir visam žmogiszkam prigimimui. Daugumai isz lietuvių yra žinoma, jog garsus temdytojas lietuvių tautos paskleidė naujus marinczius nūdus tarpe lietuvių Amerikos „Mokslus Maiziesziaus“. Kadan-gi kiekvieno teisiai mislyjanczio žmogaus yra prideryste prasergėti žmones nū vyliams, todėl mislyju, jog skaitytojas dovanos mą, kad norint susivėlinę padūsiu savo nūmonę, apie iszleideja „Maiziesziaus mokslų“, kuris kaip baisiausias pikta-dėjas nesigėdi skriausti savo brolius ant dvasios užkrėsdams jų protą biauriais nūdais, pagaliaus plėszia isz lengvatikių žmonelių po kelioliką dolerių už bjaurų prigavingą vylių.

Kodėl stebukladirbis-iszleidejas tokių protiszku nūdų nekeliauja į Gudiją, kur kaciai yra įtikėję vien tiktai į burtus ir prietarus? gal ten butu padaręs geresnį geszefatą o ne tarpelietuvių Amerikos. Kokiais vaisiais pėni lietuvius iszleidejas „Maiziesziaus mokslų“ kartu ir purvino lietuviszko laikraszcio, pasistengsiu parodyti norint pavirsz-tinei, kadan gi atkartoti visą mėszliną darbą, suteiktą per iszleideją „Maiziesziaus mokslų“ būtų gėda užterszti laikrasztį, todėl asz atkartosiu tik kelis, kaip galima padaryti stebuklus. Pirmiausiai stebukladirbis uždraudžia pirkėją „Maž. mokslų“ kąd jo darbo niekam nerodytų, nes gir-di parodęs, neteksi galybės gydyti ligonius, užkeikti pik-tas dvasės, sugauti vagis ir t. t. Toliaus norintis padaryti stebuklą pirkėjas „Maž. mokslų“ turi badėti per 13 dienų, eiti į spaviedį, priimti S. Sakramentą ir tada pradėti darbą. Tarp visų rodą stebukladirbio parodysiu czion tik keles, o skaitytojai ir isz tų galės nuspręsti apie tų mokslų vertumą.

1. Kad einant niekas nematytu: Po iszbadėjimui 13 dienų reikia žengti drąsiai žegno-jant tris kartus ant trijų vėjų netariant žodžių ir paskui atsiliepti: „asz einu su Jezaus galva o Jezus su mano, tai kada sumainysi galvom su Jezum tai niekas nematys.“
2. Kad vagis nepabėgtu, reiktarti: Gera Dievą turiu prie-szakį, Dievą Tėvą turiu szone, Dvasę turiu užpakalyje ir taip užadėjus, vagis nepabėgs.
3. Kad butai laimingas, reikia neszioti prie savęs vilko dantį ir kuczkailei rankovės kailinių, nes eigonas nesziuoja sziokius dalykus ir visados yra laimingas.
4. Kad sektusi isz kazirų loszti, reikia pagauti szikszo-sparnį, iszimti jo szirdį ir pri-siriszti prie kairės rankos rau-

donu szilkiniu szniuru be jo kio mazgo.

5. Kad szunį prisipratinti, reikia dūti jam kraujo isz savo szirdies.

Daugelis tokių mokslų yra, kurie tiesiog užmusza žmogų per slaptą jam įdavimą visokių niekystų.

Ką sakai skaitytojai ant szitokių mokslų? Priežodis sako, kad nėra to pikto, kas neiszeitu ant gero. Mą keliaujant po lietuvių apgyventas vietas, sztai kaip pasisekė atrasti tūs „mokslus“. Tuli turėję jūs nusipirkę net už \$5,00 ir jau antru kartu buvo iszbadėję po 13 dienų, norėdami atkersztyti savo neprieti-liams kad sulinktu jie į kru-kį. Bet tiejie nelinko. Varginosi nabagai, badėjo, spaviednį atliko, S. S. priėmė ant tos intencijos, kad tikt atsiektu savo mierį. Nieko ne padarė. Matydami kad jie tapo apviltais ir už taję apga-vystę dar brangiai užmokėjo, aimanūja vargszai ir tukstan-czius perkunų siunczia ant isz-leistojo mokslų.

Mieli broliai, asz jus negailiu gana apgailėti, kurie sakte, kad mokslas prastam žmogui nenaudingas, o į „Maiziesziaus mokslus“ tiki tik tokie žmonės ir jau kiekvienas dabar isz jų persitikrino, kad, jeigu butu buvę apszviestesni, niekados nebutų reikėję jiems dabar apgailėti savo neiszmanymą. Už tą \$5,00 butų galėję parsikviesti sau laikrasztį, kuris apszvieczia žmogų o ne tamsina, bei daugelį naudingų knygelių, isz kurių tikrą naudą butu apturėję. Tikiu, kad nū dabar visi tie, kur troszkakavo „Maiziesziaus Mokslų“, pradės trokszti tikrojo mokslo ir apszvietimo, ko kiekvienam isz tikros szirdies ir linkiu.

Keleivis.

Jeigu jautiesi nesveiku, imk vieną CASCA RETS, o iszgydys tave, už 10 ir 20c.

Szis tas isz mus dirvos.

Pirm tulo laiko „Vienybėje“ skaitėme apie Philadelphijos lietuvių nūpūlį. Isz praneszimų pirmesniūse laikūse mislyti reikėjo, kad Philadelphijoje užsimezgė pumpurai lietuviszkų žiedų, bet szis paskutinis praneszimas pasirodė teisingiausia.

Gaila kad žmonių 1,000 dol. galą turėjo gauti taip, kaip ir Szenadorije užsidėjus darbininkų sztorui. Arsziausias tai skaudulys tarp mus lietuvių yra godumas ir neteisingumas. Godumas gimdo neteisingumą ir toliaus visus nuskriaudžiant gerūsius nuvaro į grabą. Retas isz mūsų žmonių gal buti tikęs prie biznių, nors už jų daugūmenė graibstosi. Daugel piningų prakiszo, kaip gana man žinoma, prie biznių. Minersvillėje mėsininkas, nejaunas žmogus, ant to biznio prakiszo beveik 12 szimtų ir viskas dingo; Szenadoryje M. Valiekevicius vėla beveik tiek ant sztoro gatavų piningų prakiszo. Ar gi nelaimingesni tie nabagėliai butų buvę, jeib už tūs piningus butų sav pirkesi sziokią tokią ukę? Asz mislyju, kad jau butų sziadien daug vertesniais buvę, negu su bizniais.

Klausimą laikraszciai apie ukes jau kelis kartus pajudino, ir ar gi niekad mus tautieticziai prie ukių nekibs?

Gal kokia bausmė ant lietuvių užkritis, kad tikt miestūse gyventi. Ne ką gal daryt tie, kurie netur pajiegu nei akra nusipirkti, bet žinoma kad yra ir pajiegenezių gerą ukę prasimanyti, bet rudyja sodomiskūse miestūse ir gania.

Mat, gal lietuviams vienkiesiems ir kitokiems vis smagiaus ir ramiaus tarp blėvyzgų, nedorybių, pesztynių ir kitokių nelabumų gyvent, kaip kaimūse. P. Mikolainis isz Thorp, Wis. praneszė ir budą, kokiū lengviaus farmą įgyti,

bet atsiszaukimai tokie esti žirniais į šieną.

Philadelphijos lietuviai, kad būtų 1,000 dol. įdėję ant farmos, būtų czielybėje likę, bet dabar taip vienur kaip ir kitur gatavas piningas prazuva, ir gerovė visa viltinga prasišzalina.

Gal vis kada nors ir tas užmanymas įvyks.

Pažįstamas Trupinėlio.

Balsuokite už darbininkus.

Patyręs jog mūsų broliai darbininkai tai vienur tai kitur pradeda darbūti apie savo paczių labą, ryžausi nors trumpai išzreikszi ir savo nūmonę tame dalyke. Nū ilgų amzių darbininkas žmogus buvo ir yra vergu kapitalo. Baudziavų laike žmogus buvo už gyvūlį laikytas, kurį ponas pasiszėręs darė su jūmi kas jam patiko. Sziądien to jau nėra, ponas neturi valios ant darbininko, bet tasai išztrukęs iš pono valios neturi ką valgyti. Baudziavos laike nors arė ir akėjo su žmonėms, bet buvo jie nors pavalgę, sziądien jie yra laisvi, bet neturi ką valgyti. Amerikoje rods laisvi esame ir ant to viskas užsi- baigia. Tiesa, dauguma mūsų žmonių o ir abelnai visi tykoja tikt ant piningų, užsi dirbti tukstantį, kitą, ir tada jau gerai gyventi. Tuliems ir pasisekė pirmiaus ką užsidirbti, bet užėjus dabartiniems laikams pravalgę ką turėjo ir tapo lygiais beturcziais kaip ir visi. Mūsų žmonės, matyt, visai nenori apsigyventi ant ukių (farmų), nors žemdarbystę kiekvienas gerai moka. Iš antros szalies, kiti ir norėtu, bet negali, neturi iš ko pradėti, nes visokią žemę yra užgrėbę kapitalistai ir reik nū jų nusipirkti o nėra už ką. Daugumas vis mislyja kad didžturcziai ir vargszai turi būti, jie niekados neisznyks ir

paskutinieji turėtu badu išzmirti, kad ant jų nesūsimitu kapitalistai. Tokie mislyja visai atbulai. Kiek yra dykadūnių kapitalistų, o kiek vėl vargszų darbininkų? Darbininkų yra tukstancziais kartų daugiau negu kapitalistų, darbininkai yra viską nudirbę, padarę ir apart pramitimo darbo laike nieko neturi, užstojus bedarbei tūjaus turi badėti. Jau senai kilo vyrai, kurie pradėjo aiskinti ir reikalauti lygybės padalinimo turtų, nes nei vienas žmogus nereikalauja dukart tiek pavalgyti, kaip kitas, nei vienas neneszvoja du rubu ir t. t., kad kiekvienas privalo dirbti ir savo užlaikymą užsipelnyti. Tokie tai vyrai buvo ir yra gaudomi ir žudomi už tai, kad išzdryso skelbti, jog visi žmonės yra lygus, turi lygius pajautimus ir reikalavimus, ir iš to tai kilo dvi partijos viena antrai prieszingos; kapitalistai ir lobininkai szaukė, kad jie nori svieta suardyti; antrieji—beturcziai pažadyti iš savo snaudulio pradėjo reikalauti savo darbo vaisių ir jų skaitlius milziniškai auga. Iš tų tai partijų pastojo politiszkos partijos ir veda kovą viena priesz antrą labai narsią. Darbininkai arba proletarijus stengiasi įsigriebti prie valdzios vadzių ir pakreipti visą valdymo būdą ant gero visų žmonių o ne mažos dalelės. Kiekvieno darbininko pareiga yra atidūti savo balsą už kandidatus socialiszkos darbininkiszkos partijos o nei už jokias kitas, jeigu norime sulaukti geresnio buvio. Rinkimai vien urėdninkų iš darbininkiszkos partijos gali mums suteikti geresnę ateitę. Nū kitų visų galime tikėtis tikt kulktų, kurių metinės sukaktuvės bus 10 dieną Rugšėjo. Delto broliai darbininkai, atėjus rinkimų laikui, nedūkimės prisivilioti už stiklą alaus, dolerį arba prižadėjimus, kurių jums ganė-

tinai pažada, bet atidūkime savo balsą už savo užtarytojus, apginėjus. Antraip, nieku budu nepagerinsime savo skurdaus buvio.

J. S. Bublīs.

Isz praeites.

2000 m. — 1887 m.

—per—

Edvarda Belamy

Lietuvizkai iszguldė Suvus K.

(Tąsa.)

Jiems išzrodė tikru daiktu, kad žmonės gyveno tarp savęs pavieniai laikūse nūlatinės priespaudos ir apgavystės, taip gi, kad laike, kada draugija dūdavo laisvą paszalinimą anoms aplinkybėms, tūjaus rodosi draugystės remencziosi ant idėjos draugveikimo — ant visų labo. Iszrodo negalimu daleisti, kad kada norint žmonės galėjo ginti pa naszius persitikrinimus, vienok gi faktų yra kūmitikriausių per istoriją patvirtintų, kad netikt. mūsų pratėviai turejo tokias pažvalgas, bet jie dar buvo prieszasczia ilgo nutęsimo draugiszko persitikrinimo netada, kada visur buvo pripazinta, kad netikęs senasis surėdymas yra nepakeltinas. Tame ypatingai atrasite iszaiszkinimą gilaus nusiminimo rasztūse paskutinės dalies devyniolikto amziaus, versmės ilgėjimosi jų poetiszku tvarnių, arba cinizmu jų troszka vimų.

„Jaucziant, kad padėjimas žmonių giminės yra nepakeltinu, neturėjo žmonės vienok jokio aiszkesnio ir geresnio lukesczio. Šie mislyjo, kad tas budas įvedė žmoniją galutinai į kokius tai tinklus, iš kurių iszsipainioti buvo jau negalima. Apie jų protavimą užgaunanczio budo liudyja tulos knygos, kurios užsiliko iki mūsų laikų, su kuriomis mūsų žingeidūliai gali susipažinti mūsų kuygynūse; tose knygo-

se rupestingai surinktos žinios dėl iszrodymo, kad prieszai visokį žmonių skurdą, gyvenimą, dėka silpnai persvarai gerų szalių, teisingai buvo neva geresniu, kaip kad nei jokio nebutų. Paniekdami jie save, lygiai paniekino ir gamtą. Neaiszkus spinduliai gerovės szvietė išz augsztybių ant žemės, sunkiai suslėgtos abejojimu ir baime. Mums sziądien iszrodo vertas pasigailejimo tasai jų neiszmanymas, kad žmonės galėjo abejoti apie gamtą, kurios įkvėpimas gyvavo jų krutinėse, arba nepasitikėti rankoms, kurias jie turėjo; bet turime neužmirszi, kad dieną drąsiausi vaikai, naktyje bijosi nematomos esybės. Po taijai tamsiai gadynei užvieszpatavo jau szviesa.

„Pirmiaus, kaip mano iszgalę įstengė, atkreipiau czionai atydą ant nekurių išz prieszacių, ką priėngė žmonių prieszmainymo senojo surėdymo ant naujo, kaip lygiai nurodžiau prieszastis anojo, bjauraus abejojanczio konzervatizmo, kuris per tulą laiką sulaikydavo žmones nū reformų net tada, kada buvo atėjęs laikas. Stebėtis išz greitumo, su kuriūm atsibuvo permaina; kada pirmu kartu suprato jos galę, butu tai užmirszi apie užkrezcziamą įtekmę žmonių protavimūse, išz seno pripratusių priesz abejojimo. Saulės szviesa po taip ilgos ir tamsios nakties turėjo neužgintinai pasirodyti. Su laiku, kada žmonės itikėjo, kad žmonija nėra paskirta dėl isznykimo, kad reteziai pancziojanti nedavė jai plėtotiesi pagal reikalą, dabar, kada pasiekė virszunę neprubežiūto plėtojimosi ir laisvės, tada turėjo žmonijos gyvenimas pražydeti... Žinoma yra, kad niekas negalėjo sulaikyti to užsidegimo ir linksmybės, kokį jiems įkvėpė naujasis tikėjimas.

„Czionai galiausiai žmonės turėjo tą atjausti, kad turėjo

veikti su priežastimis, sulyginiame, su kuriomis visos didžiausios istoriskos priežastys buvo kūmi didžiausiu prieszu žmonių gerovės. Turi būti dėlto, kad jos galėjo paszaukti milijonus kankintinių (kareivių), kur nereikėjo nei vieno. Permaina vieszpataujančios giminės (dinastijos) kokioje menkoje vieszpatystėje senojo svieta reikalavo szimtą kartų daugiau žmonių gyvaszių, negu permaina, kuri ant galo pastatė žmonija ant tikro kelio.

„Kiekvienas, kam yra da-leista naudotis isz geradėjyszių gyvenimo mūsų laimingos gadynės, neabejotinai laikytu už pasiutiną troszkavimą kitokio buvio; o vienok kas linkmanęs, tai tankiai sau mislyjau, kad drąsiai ir noriai mainyčiau savo dalį, tame auksiniame giedriame amžyje, ant anos pilnos audrų gadynės praėjusios, kada karzygiai savo smarkumu įėmė ir atidarė uzdarytus vartus ateitės, atidengdami nusiminusiai žmonijai uzdangą, kuri slepe jos gerovę, vietoje kurezios sienos, kuri užstojo jai kelią, parodė kelius pirmzengystės, kurios vaisiai ir szviesa mumis ir szia dien szviečia.

„Bet, mano prieteliai! kas pasakys, kad gyvenimas tada, kada menkiausia įtekmė dėl jo pagerinimo buvo sunkenybe, kur nū palypstėjimo mislies drebejo szimtmecziai, kad tokis gyvenimas nebuvo vertas visai gyvūti, net ir mūsų dabartinėje vaisingoje gadynėje?..

„Žinote praeitę anos paskutinės didžiausios revoliucijos. Laike vienos gentkartės gyvenimo žmonės atmetė senus surėdymus ir barbarų praktikas ir priėmė surėdymą draugiszką, vertą teisingai protingų žmonių. Atmetę budus plėszimo, tapo jie draugdarbininkais ir brolystėje atrado mokslą praturtėjimo ir laimės. „Ką

valgysiu ir gersiu, kūmi apsidengsiu?“ — tokios užslėptos mislys neturėjo atminimo nei galo; bet su laiku, kada jį pastatė ant pamato ne sauvienys-tės bet brolystės: „ką valgysime ir gersime ir kūmi apsidengsime?“ — tos mintys jau isznyko.

„Vargystė ir spaudimas žmonijos, buvo nūlatiniu stengimusi nū sauvienių, kurie tikt žmonijos varge matė savo užsilaikymą, bet kada tiktai žmonija tapo vienatiniu kapitalistu ir darbo davėju, tūjaus perteklius užėmė vietą neisztekliaus, ir tada paskutinis pėdsakas žmogaus nelaisvės ir žmogų isznyko nū visos apyregės žemės. Nelaisvė taip tankiai vieszpataujanti dovanai, gavo mirtiną smugį. Sanlygos užsilaikymo szia dien jau nepereina kaipo almužna nū vyro prie moteriszkės, nū turčiaus prie pavargėlio, nū darbdavio prie samdininko, bet plaukia isz visatino isztekliaus, kaipo tarpe vaikų esančių prie tėvo stalo. Negalė, neisztekimas privertė žmogų pasinaudoti isz savo artymų kaipo įrankio jo ypatiszko pelno ir naudos. Gūdonė szia dien tapo vienatiniu užmokeszciu, kurią žmogus tikt užsitarnavęs tegali įgyti. Szia dien nėra baudžiamų nei tarnystos draugiszkūse reikalūse žmonijos. Žmogus nū savo prasidėjimo yra lygus visiems. Baimė neisztekliaus ir troszkimas naudos nustojo veikti su valanda, kada gausa tapo visiems užtikrinta ir rupestis apie save tapo visiems atimtas. Nėra szia dien elgėjų, nei dalintojų almužnų. Apart tiesos mielaszirdystė szia dien neturi ką veikti. Deszintis prisakymų tapo veik persenusiu daiktū ant svieta, szia dien nėra pagundos ant vagystės, galėjimo melūti, isz baimės arba papirkimo, szia dien nėra vietos užvydėjimui, nes visi yra lygus. Senasis troszkavimas žmonijos

prie laisvės, lygybės ir brolystės, iszjūktas per tiek amžių, daėjo savo galą.

(Toliaus bus.)

Pajieszkojimai.

Kur buna Simanas Szlekis, kurs pirm 3 metų gyveno Pittston, Pa., o paskui persikėlė į Pittsburg, Pa. Paėina isz Szunskų parapijos, Senapilės pavieto, Suvalkų gub., turu pas jį svarbų reikalą, tegul patsai atsiliepia arba kas kits danesza ant szio adreso:

Mr. Andrew Apanaitis
P. O. Box 169
Westville, Ill.

Lietuvaites!

Pajieszkomos yra keturios iszmingos lietuvaitės, kurios mėgsta gyventi ant ukės ir vesti ukės reikalus, bei turet szvelnų ir nenūbodų gyvenimą. Tokios gali gauti vyrą lietuvį ukininką (farmerį), kol istekės už vyro, turės pas mane užsilaikymą. Pirmutinė galės iszsirinkti vyrą vieną isz keturių. Raszydamos, tegul drąsiai apie viską klausia, o bus teisingai atsakyta, gal atiszaukti kiekviėna, biedna ar turtinga. Lietuvaitė tegul nesibijo raszinėti, viskas bus užlaikyta paslapyje, raszanczios tegul įdeda markelę už 2 centu ant atsakymo. Katra pirmutinė, ta bus laimingesnė.

Laiszkus su užklausymais siųskite pas pirszlį ant szio adreso.

Mr. F. Mikolainis.
Thorp, Wis.

In skaitytojus.

Mes buvome apgarsinę, kad tam tikrame laike, kurie užsimoka už „Vienybę“ gauna dovanų knygomis už 75 ct. pasirenkant isz viso mūsų katalogo; vėliaus gi davėme tikt loenos mūsų spaustuvės knygas dovanoms. Dabar prane-

szame visiems mūsų skaitytojams, kad dovanas dūsime tik-tai *šei ateinančių nauju 1899 metų*, po naujų metų jokių dovanų nedūsime jau. Tai gi kurie nori dovanas knygomis už 75 ct. vertybės gauti, teuzsimoka už „Vienybę“ ką kalti yra ir už visus 1899 metus iki 1890 po \$2,00, tie visi gaus dovanas knygomis pasirenkant isz viso mūsų katalogo, iszimant dvasiszkos įtalpos knygas. Kas nori dovanas gauti, tepasiskubina su užmokeszciu prenumeratos, nes po naujų metų jokių dovanų prie laikraszezio daugiau jau nebus. Kas yra „Vienybę“ skaitęs, tas supranta jos vertumą, dėlto tepasiskubina pasinaudoti isz progos.

Siuncziant piningus, visados reik uždėti adresą szitokį:

J. J. Pauksztis & Co.
Box 1018
Plymouth, Pa.

Naujos knygos.

„Vienybės“ redakcijai yra gaunamos szios naujos knygos:

Medega Simano Daukanto biografijai 80 ct.
Rankvedis Senoviszkos istorijos 50 ct.
Medega mūsų tautiszkai vaistininkystai, paraszė Dr. J. Basanaviczius 40 ct.
Anima Vilis, paraszyta Marės Radzevycziutės 60 ct.
Padėjimas lietuvų tautos rusų vieszpataystėje 35 ct.
Kristijono Donelaiczio Rasztai 40 ct.

Žemaiczių vyskupystė, paraszyta vyskupo Motiejaus, Valancausko 1,00

Pajauta, dukte senovės lietuvų kun. Lizdeikos 60 ct.

Lietuviszkas Albumas su 40 pūikių paveikslių Lietuvos rasztininkų, kankintinių ir tt. 50ct.

Norint szitų knygų, užprasanzant reikia sykiu ir piningus pristūsti ant szio adreso:

J. J. Pauksztis & Co.
Plymouth, Pa.

INTEKMĖ SOCIJALISZKŲ SANLYGŲ ANT VISŲ KULTUROS SZAKŲ.

Vertė J. Szidaras.

(Pabaiga.)

Iszgjijimas artinasi; bet kokiū keliu? Apie tai jau isztarė savo pranaszystę vienas genijalizskas žmogus. Žinomi yra kliasiszki žodžiai F. Lassalle'o: „ji (t. y. reorganizacija) įvyks suvis legaliszku budu, laiminama sąloros, jeigu tikt žmonės laiku susipras ją įkūnyti, arba atbulai, ji įsilauž į žmonių tarpą su prievarta, viską griaudama ir platinama baimę ir pragaisztį.“

Kolai sekla iszauga į brandžią varpą ji iszpalengvo mainosi, sukrinta ir supuva, taip yra ir su kultura, kuri taip gi turi pereiti isztvirkimo laipsnų pirm neig susilauks naujos permainos.

Kilęs isz gyvūliszkos veislės žmogus per tukštanczius metų iszango į sutvėrimą, kuris tapo vieszpacziū žemės ir kitų sutvėrimų. Jis „civilizavosi“. Bet gyvūliszkas kilimas žmonijos visur apsireiszkia da gana aiszkiai, da-gi labai aiszkiai. Bez lžionystė ir pavijanizmas lenda į akis isz visų kampų ir krasztų. Socijaliszki, politiszki, moraliszki, estetiszki apsireizkimai veikiau atmena bezdžionkų karalystę, o ne žmonių.

Bet, žengdamas be atsilsio kassyk tolyn, pergales žmogus ir szitas gyvūliszkumo liekanas ir atsikratęs nū jų taps tikru žmogumi, į vietą kultūros palai-kės arba apdailintos barbarybės sutvers jis tikrą kulturą. Ir tai jis tikt tūmet ją įkūnys, jeigu jis sutvers kulturai tvirtą pamatą — socijalistiszką.

Fortunos numylėtinis, kuris suprantą galdynės ženklus, gali jau ir sziušė tamsiušė laikūse užtėmyti auszrą garbingos ateitės.

Rusiniai ir Jonas Franko.

(Isz „Varpo“.)

Mūsų amžius — amžius atgijimo tautų, kurios per daug szimtmezių neszė savo pergalėtojų jungą. Visiems žinomas paveikslas czeckų, balkaniszku slavų, lenkiszku provincijų po valdžia Prusų. Stipresnės tautos visada žiuri isz augszto arba su neapykanta, kaip kyla tautiszkas susipratimas, literatura ir kultura ant tautiszku pamatų tarp

mazesniųjų tautų, esanczių po jų valdžia; dėlto gi jos dažnai iszjūkia, arba suvis tyli apie anų judėjimą, iki anos neiszkariauja sau tiesę. Taip buvo su kitomis tautomis, kurios dabar jau gana augsztai pakilo, taip yra dabar su lietuviais, Galicijos rusiniais. Nė gudiszkoj, nė lenkiszkoj literaturoj mes nerandame žinių apie Lietuvos judėjimą; o jeigu kartais ir pasirodo koksai straipsnis, tai dažniausiai paniekinantis tą judėjimą („Litvomanija“ Krajų). Musų perijodiszkoj literaturoj pasirodo straipsniai, kurie supažindina skaitytojus su tautiszku judėjimu tų tautų; bet ikisziol nieko nebuvo kalbėta apie Galicijos rusinus, tarp kurių paskutiniame laike tautiszkas krutėjimas aiszkiai apsireiszke. Paveikslas jų (jau nesvarstant ji isz istoriszkos pusės) yra lietuviams jų svarbesnis, kad rusinams, kaip ir mums, prisiejo kariauti su lenkiszku elementu — bajorais ir kuningais.

Svarbiu apsireizkimu rusinų krutėjimo yra tie vaisiai, kuriūs atneszė darbas demokratiszkos inteligencijos, nors progresyviszku darbininkų — inteligentų yra ten visiszka nedaug (jūs maž ne galima butu ant pirsztų suskaičiuoti). Kur kiekvienas, įstojantis į eilę darbininkų demokratų, pakelia dvasią visų, o parsidavus už pinigus ir karjerą kokiam nors vienam kareiviui, turi nukentėti maž ne visa tauta, ten augsztas veikimas inteligentiszkos demokratijos yra aiszkus. Nelabai plati dirva (rusinų užgyventi tikt keli paviecziai), palengvina jiems darbą, užtat ir vaisiai jo greitai pasirodo.

Parodysime trumpai istoriszką kelią, kuriū ėjo rusinai su lyg pradzius tautiszko judėjimo viduryje szio amžiaus. Galicija, dalis Mažos Rusijos, kuri potam tapo Ukraina pavadinata, XIV amž. buvo lenkų užkariauta. Tūtarpu kitos vakarinės rusiszkos žemės buvo po valdžia lietuviszkos dinastijos Gedimino. 1569 metų Galicija tapo sujungta su kitomis rusiszkomis žemėmis (pagal lenkiszka-lietuviszką uniją).

Idėjos Europos XVI amžiaus darė įtekmę ir ant rusinų, kurie buvo po lenkais. Pradėjo kilti literatura: knygas pradėjo raszyti žmonių kalboje, o ne senoj-slaviszkoj, kaip pirmiau raszydavo. Bet visi tie apsireizkimai tautiszko judėjimo, buvo labai silpni ir greitai pra-

nyko po lenkų ranka. Tame laike kazokų Mažrusija atsiskyrė nū Lenkijos, o Galicijos rusinai, atskirti nū kitų rusų, paliko vieni po lenkais. Jie gyveno vis pagal klerikaliszkas tradicijas XVI ir XVII amžiaus. Lenkų įtekmė vis ėjo didyns ji apsireiszke ne tikt politiszkame ir ekonomiszkame padėjime rusinų (lenkai užėmė visur vietą patricijų — bajorai, kuningai, visokie virszininkai, o rusinai — plebejų ir proletarijų), bet ir kalboj ir literaturoje. Jau XVIII amž. visi bajorai ir kuningija buvo visiszka sulenkėję. Rusiniszkos inteligencijos nebuvo. Visos mokyklos buvo rankose „Basilijonų“, kurie ėjo isz vieno su lenkais arba sulenkėjusiais bajorais. Žemesnė kuningija po kaimus prigulėjo nū bajorų, buvo baisiai neturtinga ir neapszviesta (į kuningus galėjo pastoti kiekvienas, užmokėjęs 100 lenkiszku auksinų unijotų vyskupams); per tai ji negalėjo padaryti nė kokios geros įtekmės ant žmonių.

1772 metų Galicija pateko Austrijos valdžiai. Pradzioj austrijokų valdžia, norėdama sutverti Galicijoje opoziciją lenkams, pradėjo rupintis apie rusinus ir jų buvį. Bet tai tesėsi neilgai: nepasisekus sutverti rusinų inteligencijos, ji suvis pametė jų. Lenkai vėl įgavo valdžią visame visame kraszte. Kuningija vis daugiau ir daugiau krypo prie lenkų ir rusinai užmigo tvirtu miegu.

Nū 1809 iki 1830 metų iszėjo pas rusinus tikt 30 knygelijų: daugiausiai dvasiszko turinio ir tai slaviszkoj kalboj. Kalba tautiszka užsilaikė tikt po kaimus.

Taip nelaimingi, nuskriausti rusinai gyveno per ilgus amžius. Tikt sukilimas vakarinių slavų pradėjo apie 1830 metus budinti rusinus isz ilgo miego. Dalį darbo atliko tūmet žemesnė kuningija: ji pradėjo judinti nacijonaliszkus žmonių jausmus ir pakelė, kad ir neaugsztai, jų apszvietimą. Dirva tolymesniam darbui vis taisėsi. Susitelkė partija t. v. „narodovcų“. Ji nedaug tepadirbo ir neturėjo tikrai patrijotiszku pamatų — tai buvo maskvofilai arba ukrainofilai. Nekalbėsimė placziau apie jų. Gana czia paminėti, ir dabar tarp „narodovcų“ atsiranda žmonės, kalbantieji, kad ukininkams užtenka „maldaknygės, katekizmo ir kanticzkų“.

(Toliaus bus)

Juokai.

— Asz jau turu tokį budą, kad viską savo pacziai pasakoti, ką tik regėjau. — Tai yra niekis. Asz savo pacziai pasakoju tą, kas niekad nebuvo ir nebus.

Apgarsinimai.

„VARPAS“ literatūros, politikos ir mokslų dvimėnesinis laikraštis iszeina jau 10 metas Tilžeje. „Varpas“ yra Lietuvos vadovų laikraštis; talpina puikes apysakas bei moksliskus rasztus „Varpas“ j Ameriką ant metų su prisiuntimu, kasztūja 1 dolerį.

„UKININKAS“, Lietuvos ukininkų mėnesinis laikraštis, iszeina 9 metai, taipat Tilžeje. Talpina įvairius rasztus apie lietuvų prispaidimą po Gudu valdzia bei pamokina kaip reik nū jų gintis, apysakas, pamokimus isz ukės, žines isz Lietuvos kaipo ir isz svetimų szalių, bei apie ligas, nū kurių gali pats žmogus pasigelbėti, neesant artū daktaro.

„UKININKAS“, j Ameriką, ant lmetų kasztūja ir tiktai vieną dolerį. Norinti iszsirasyti virsz mihėtus aikraszezius, pinigūs gali siusti registravotose gromatose ant szito adreso;

Herrn J. Lapinas
Tilsit, Ostpreussen
Germany.

ADRESAI

CENTRALISZKŲ VIRSZENIKŲ „TĖVYNĖS MYLETOJŲ“ DRAUGYSTĖS.

Prezidentas—T. Astramskas
P. O. Box 200, Minersville, Pa.

Kasierius—Jg. J. Grieszius,
P. O. Box 113, Union City, Conn.

Sekretorius—M. J. Damijonaitis,
P. O. Box 242 Broad Brook, Conn.

VYRAI LIETUVIAI! Vietoj nuelt pas žyda kreipkitės pas Lietuvius! Norintis užstatelit šni tą, gali gaut ko puikaus, nes užlaikan kriauzių szapą pirmos klasos.

Talpi atėjis j mano karczema bus užganėdi vas, nes gorymas ir Cigarus laikau ko geriausius.

M. GRABAUCKAS

Minersville Pa. (pašai People's dypa)

AGENTAS

assokuravojimo NAMŲ ir visokių DAIGTŲ nū žntos

GEO. WILLIAM, agentas.

MAIN Str. Plymouth, Pa

DR. F. J. KALIMERTEN

Specialistas chronizkų ir nervizkų ligų.

Gydy visokias nū p... Gydy visokias nū p... Gydy visokias nū p...

skanusis po gindy ant, paliavinus, ronaz, atšvėrimus, ant kuno, rožų, žarū ligas, skandūjiną grė...

GYDO MOTERIS, VAIKUS ir VYRŪS Jeigu sergi ir nust dgas esi vilties iszgyti, kreip...

LIGAS UZSIKRECIAMAS abejas lyties (ar tai nū kitų gautas arba nū gindytojų pocian...

DR. F. J. KALIMERTEN, TOLEDO, OHIO.

Knigos

pargabentos isz užmarės: Maly knigos,

Mazas arko altarias, Miszių maldos su abrozėliais(mazam formate) krisztolinia apdaru 60 ct. Szagrino „ 50 c.

Istorizkos dousizkos italpos knigos, Istorija senū ir naujo Istatymo su abrozėl. 15c.

Istorizkos knigos svietizkos italpos, Oltipos „ 25 c. Robinsono „ 25 c.

Žiponas bei žiponė „ 40c. Žirgas ir vaikas „ 20c. Apie senovės Lietuvos pils „ 10c.

keletas žodzių apie nežmonizskus maskolių darbus kražiūso ir apie sudyjimą kražiūzių Vilniuje 5c. Keletas rasztų apie kražių atsitikimą 10c.

Knigos poetizkos, Senkaus Jurgis „ 15c. Vitoliorauda, pulkns poomatas isz senovės lietuvų gyvenimo, 2 knigos 1.25c.

Apysakos, Kas telys bė tai nemelas pulkios apysakėlės isz lietuvų gyvenimo 15c.

Mokslizski rinkvedžiai ir kitokios knigos, Kniga (misz) noklaimo visasvietinės kalbos 15c.

Medžio papasakojimas su paveiksliėliais 5c. Keletas rasztų apie kražių atsitikimą 10c.

Dvi grazios pasakėlės. Pavogti arkilai ir Mendelis Didgalvis 10c. Trusas ir kapitolas. Trumpos žinios isz poltiszkos ekonomijos 10c.

Įvairios dousizkos knigos,

Pamokslai ant dūdzių metinų svencų ir dūziosios nedėlios, 50c. Tiesos Žodžiel, 35c.

Notos dėl partapijono.

Varpelis [valcas] 30c. Dėdienė [pólka] 30c. Sudiev [mazurka] 40c.

Paveikslai [abrozai].

Kražių skerdynė 50c. Paveikslas Gedimino 30c. Paveikslas Vytauto 25c. Paveikslas Litanijos 25c.

KNINGOS EOCNOS SPAUSTUVĖS.

Lietuvos Istorija, nū seniausiu gadyčių iki Gedimino D. L. K., paraszta 1850 m. Simano Daukanto. Kniga pirma, gaunama už 1.50c.